הִלְכוֹת חֲנֻכָּה סִימָן תרעב

קמא. בְּאֵר הַגּוֹלָה

* [ג]וּבִלְבַד (ד) שֶׁיִּהְיֶה בָּהּ שֶׁמֶן עַד (ג) [ב] שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק: ב [ד]שָׁכַח אוֹ הֵזִיד וְלֹא הִדְלִיק עִם שְׁקִיעַת הַחַמָּה, מַדְלִיק וְהוֹלֵךְ עַד שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק שֶׁהוּא כְּמוֹ חֲצִי שָׁעָה, שֶׁאָז הָעָם עוֹבְרִים וְשָׁבִים וְאֵיכָא פִּרְסוּמֵי נִיסָּא. (ה) הִלְכָךְ צָרִיךְ לִתֵּן בָּהּ שֶׁמֶן * כְּזֶה (ו) הַשָּׁעוּר, [ה]וְאִם נָתַן בָּהּ יוֹתֵר מִדַּאי (ז) יָכוֹל (ג) לְכַבּוֹתָהּ לְאַחַר שֶׁעָבַר זֶה הַזְּמַן, וְכֵן יָכוֹל (ח) לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ לְאַחַר זֶה הַזְּמַן. הַגָּהּ: יֵשׁ אוֹמְרִים (ט) שֶׁבַּזְּמַן הַזֶּה שֶׁמַּדְלִיקִין בְּפָנִים (י) אֵינוֹ צָרִיךְ לְזָהֵר לְהַדְלִיק קֹדֶם שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק (דברי עצמו וטור בשם תוספות (שבת כא: ד"ה דלמ"ו), * וּמִכָּל מָקוֹם טוֹב לְזָהֵר גַּם בַּזְּמַן הַזֶּה. [ו]וּמִיהוּ הָנֵי מִילֵּי לְכַתְּחִלָּה, אֲבָל אִם עָבַר

ג שם בגמרא לתירוצא בתרא. ד שם בגמרא לתירוצא קמא. ה כן פרשו הרי"ף (שם ט.) ורא"ש (שם פ"ב סי' ג) שם לתירוצא בתרא אי נמי לשיעורא. ו תוספות שם (כא: ד"ה דאי) בשם הר"י פורת, וכן משמע מדברי הרא"ש (שם).

בַּאֵר הֵיטֵב

(ג) **שֶׁתִּכְלֶה.** כָּתַב שִׁירֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה"ט סק"א) שֶׁכָּל יָחִיד יַדְלִיק אַחַר תְּפִלַּת עַרְבִית, וּמִיָּד כְּשֶׁמַּתְחִיל זְמַנּוֹ לֹא יֹאכַל וְלֹא יִלְמַד עַד שֶׁיַּדְלִיק וְאִם הִתְחִיל פּוֹסֵק, וְכֵן כָּתַב בְּתְשׁוּבַת שְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ב' סִימָן מ', עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק"ה) מִי שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל מַעֲרִיב מַדְלִיק קֹדֶם, דְּאַיְנָהּ צְרִיכָה זְמַן כָּל כָּךְ לְמִיחַשׁ שֶׁמָּא יִשְׁכַּח מַעֲרִיב, וְכֵן כָּתַב הַכְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה"ט) **ב** (ג) **לְכַבּוֹתָהּ.** וְהַבַּ"ח (ס"ק) כָּתַב שֶׁלֹּא לְכַבּוֹתָהּ, וְאַף אִם נִכְבָּה מַעֲצְמוֹ אָסוּר לְהַנּוֹת מֵהֶם אַף שֶׁדָּלַק (ח"א סי' כב) בָּזֶה. וְעַיֵּן מַחֲזִיק בְּרָכָה (סק"ג) שֶׁהָרְאָה מָקוֹם לְאַרְבַּע שִׁיטוֹת לְמַהֲרי"ש בְּסוֹפוֹ (בשו"ת) סִימָן ב', וְסִיּם מַחֲזִיק בְּרָכָה שֶׁנִּרְאֶה שֶׁהַמַּדְלִיק קֹדֶם שֶׁיֵּלֵךְ לְהִתְפַּלֵּל עַרְבִית לֹא יִהְפַּסִּיד, שַׁיֵּשׁ לְחוּשׁ שֶׁעַד שֶׁיִּתְפַּלֵּל עַרְבִית יַעֲבֹר זְמַן הַדְלָקָתוֹ שֶׁהוּא חֲצִי שָׁעָה מִדִּינָא דְּגְמָרָא (שם כא:), עַיֵּן שָׁם:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [ב] שֶׁתִּכְלֶה. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם שִׁירֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה כוֹ' לְהַדְלִיק אַחַר מַעֲרִיב וְכֵן כָּתַב בְּשֵׁבוּת יַעֲקֹב, וְאַחַר כָּךְ הֵבִיא דִּבְרֵי הַמַּגֵּן אַבְרָהָם וּבְשֵׁם כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה, וְהַמְעַיֵּן בְּשֵׁבוּת יַעֲקֹב יִרְאֶה שֶׁדִּבְרֵי הַבְּאֵר הֵיטֵב הֵם מֻהֳפָּכִים, שֶׁשָּׁם הֵבִיא דִּבְרֵי הַמַּגֵּן אַבְרָהָם וְכָתַב עַל זֶה, אֲכָן בְּשִׁירֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה כָּתַב וּבְכַדְּהוּרְתִּי כוֹ' חְזוּרְתִּי לְמִנְהָגִי לְהַדְלִיק אַחַר תְּפִלַּת עַרְבִית, וְכֵן עִקַּר לְדִינָא, דְּוַדַּאי תָּדִיר קוֹדֵם הֵיכָא דְּמֻצֵּי לְמֶעְבַּד תַּרְוַוִיהוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת בְּשַׁבָּת דַּף כ"ג (ע"ב ד"ה הדר), עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן תרפ"ד בְּמַגֵּן אַבְרָהָם (סק"ב) וּבְכָפְרֵי חָדָשׁ שָׁם (ס"ב) וּמַה שֶּׁכָּתַב בְּיֵד אֶפְרַיִם שָׁם, וְעַיֵּן בְּאִשֵּׁל אַבְרָהָם כָּאן בְּשֵׁם הַשָּׁב יַעֲקֹב

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שָׁעוֹת זְמָנִיּוֹת, וְיָכוֹל (ה) לְבָרֵךְ גַּם כֵּן: (ד) **שֶׁיִּתֵּן בָּהּ שֶׁמֶן עַד וְכוּ'.** דְּאִם לֹא יִדְלֹק בַּלַּיְלָה לֵיכָּא פִּרְסוּמֵי נִסָּא. וְאִם לֹא נָתַן בָּהּ שֶׁמֶן רַק כְּשִׁעוּר חֲצִי שָׁעָה כַּנָּהוּג בְּכָל יוֹם, יַחֲזֹר וְיִתֵּן בָּהּ שֶׁמֶן וַיַדְלִיק, (ו) וּמִכָּל מָקוֹם לֹא יַחֲזֹר וִיבָרֵךְ: **ב** (ה) **הִלְכָךְ צָרִיךְ לִתֵּן וְכוּ' כְּזֶה וְכוּ'.** מַשְׁמַע דְּאִם הִדְלִיק זְמַן מָה אַחַר שְׁקִיעַת הַחַמָּה, אֵינוֹ צָרִיךְ לִתֵּן שֶׁמֶן כָּל כָּךְ רַק עַד שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק, אֲכָן כָּל זֶה הוּא לְדִין הַתַּלְמוּד שֶׁהָיָה הַחֵבֶר לָעוֹבְרִים וְשָׁבִים, אֲבָל הָאִידָּנָא דְּהַחֵבֶר הוּא רַק לִבְנֵי בֵּיתוֹ, לְעוֹלָם בָּעֵי שִׁעוּר הַיְדוּעַ [פְּרִי חָדָשׁ], וְאַף מַדְלִיק אַחַר שֶׁכָּלָה הָרֶגֶל מְשׁוּךְ בָּעֵי זֶה הַשִּׁעוּר [פְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"ג)]: (ו) **הַשִּׁעוּר.** וְאַף בִּזְמַנֵּינוּ (ז) צָרִיךְ לְשִׁעוּר הַזֶּה, אֲבָל אִם נוֹתֵן בָּהּ שֶׁמֶן הַרְבֵּה שֶׁיַּדְלִיק יוֹתֵר אֵין בּוֹ שׁוּם מִצְוָה. אֲבָל בְּנֵרוֹת שֶׁל שַׁעֲוָה (ח) יֵשׁ הִדּוּר מִצְוָה כְּשֶׁהֵן אֲרֻכּוֹת, (ט) וּמִכָּל מָקוֹם אֵין לַעֲשׂוֹתָם גְּדוֹלוֹת יוֹתֵר מִדַּי. כָּתַב הַבַּיִת יוֹסֵף (ד"ה וכתוב) בְּשֵׁם אָרְחוֹת חַיִּים (אות י), מִי שֶׁבֵּרַךְ וְהִדְלִיק נֵר אַחַת בְּלַיְלָה שֵׁנִיָּה, יַדְלִיק אַחַר כָּךְ עוֹד נֵר אַחַת וְלֹא יְבָרֵךְ, וְעַיֵּן בְּפִרְי מְגַדִּים (א"א סק"ג) שֶׁמְּצַדֵּד דַּאֲפִלּוּ לֹא הָיָה דַּעְתּוֹ מִתְּחִלָּה רַק עַל נֵר אַחַת וְאַחַר כָּךְ נִזְדַּמֵּן לוֹ עוֹד נֵר גַּם כֵּן לֹא יְבָרֵךְ עוֹד, כִּי מִדִּינָא אֵין חִיּוּב רַק נֵר אֶחָד וְהַשְּׁאָר מִשּׁוּם הִדּוּר, כַּנַּ"ל: (ז) **יָכוֹל לְכַבּוֹתָהּ וְכוּ'.** שֶׁאֵינוֹ מַקְצָה הַשֶּׁמֶן רַק מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְשִׁעוּר חֲצִי שָׁעָה לְמִצְוָתוֹ, וְעַל כֵּן מֻתָּר לְכַבּוֹתוֹ וְלֶהָנוֹת מִמֶּנּוּ. וּמִכָּל מָקוֹם הִסְכִּימוּ (י) כַּמָּה אַחֲרוֹנִים דְּלְכַתְּחִלָּה טוֹב לְהִתְנוֹת שֶׁאֵינוֹ מַקְצֶה הַשֶּׁמֶן אֶלָּא לְשִׁעוּר הַדְּלָקָה, מִשּׁוּם דְּיֵשׁ מִן הַפּוֹסְקִים שֶׁסּוֹבְרִים דְּאִם נָתַן בִּסְתָם, הַקְצָה לְמִצְוָתָהּ הַכֹּל: (ח) **לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ כוּ'.** וְיֵשׁ מַחְמִירִין (יא) שֶׁבְּעוֹד שֶׁהַנֵּרוֹת דּוֹלְקִין אֵין לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָן, מִשּׁוּם הֲרוֹאֶה (יב) שֶׁלֹּא יֵדַע לְחַלֵּק בֵּין תּוֹךְ זְמַן שִׁעוּרוֹ לְאַחַר זֶה הַזְּמַן: (ט) **שֶׁבַּזְּמַן הַזֶּה שֶׁמַּדְלִיקִין בְּפָנִים.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר וְאִם כֵּן הַהֶכֵּר הוּא רַק לִבְנֵי בֵּיתוֹ: (י) **אֵינוֹ צָרִיךְ.** וַיַּדְלִיק (יג) כְּשֶׁבְּנֵי הַבַּיִת מְקֻבָּצִים יַחַד. וַאֲפִלּוּ לִלְמֹד אָסוּר (יד) מִשֶּׁהִגִּיעַ זְמַנָּהּ וְכָל שֶׁכֵּן אֲכִילָה וּשְׁאָר דְּבָרִים, וַאֲפִלּוּ

(ח"א סי' כב) בָּזֶה. וְעַיֵּן מַחֲזִיק בְּרָכָה (סק"ג) שֶׁהָרְאָה מָקוֹם לְאַרְבַּע שִׁיטוֹת לְמַהֲרי"ש בְּסוֹפוֹ (בשו"ת) סִימָן ב', וְסִיּם מַחֲזִיק בְּרָכָה שֶׁנִּרְאֶה שֶׁהַמַּדְלִיק קֹדֶם שֶׁיֵּלֵךְ לְהִתְפַּלֵּל עַרְבִית לֹא יִהְפַּסִּיד, שַׁיֵּשׁ לְחוּשׁ שֶׁעַד שֶׁיִּתְפַּלֵּל עַרְבִית יַעֲבֹר זְמַן הַדְלָקָתוֹ שֶׁהוּא חֲצִי שָׁעָה מִדִּינָא דְּגְמָרָא (שם כא:), עַיֵּן שָׁם:

בֵּאוּר הֲלָכָה

שְׁקִיעָתָהּ לֹא מֵאַחֲרִין וְלֹא מֵקַדִּימִין], וְכַוָּנָתוֹ מִמֵּשׁ קֹדֶם הַשְּׁקִיעָה [וְכֵעֵנִין שֶׁאָמְרוּ בְּשַׁבָּת (ל"ג) [ל"ד] (ע"א) שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים צְרִיךְ אָדָם לוֹמַר עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה וְכוּ' הַדְלִיקוּ אֶת הַנֵּר, הֲרֵי דִּלְשׁוֹן 'עִם' הַיְנוּ זְמַן מָה קֹדֶם], וַאֲפִלּוּ אִם נִפְרַשׁ דְּהָרַמְבַּ"ם סוֹבֵר כְּרַבֵּנוּ תָּם וְסִיעָתוֹ דְּהַיְנוּ הַשְּׁקִיעָה הַשֵּׁנִיָּה, גַּם כֵּן אָנוּ מַכְרָחִין לוֹמַר דִּזְמַן שֶׁל בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת וּמְעַט יוֹתֵר כְּעֵשָׂרָה מִינוּטִ מִקֹּדֶם דְּהוּא בְּסָךְ הַכֹּל לְעֵרֶךְ כ"ה מִינוּט קֹדֶם צֵאת הַכּוֹכָבִים, אֵינוֹ בִּכְלָל וּבְלְבַד שֶׁלֹּא יַקְדִּים, וְהָרָאְיָה מִמַּשְׁבִּית, וְכָל שֶׁכֵּן לְפִי מַה שֶּׁבֵּרַרְנוּ לְעֵיל בְּסִימָן רס"א (בי"ח ל"ד מתחלת השקיעה) מִכָּמָּה פּוֹסְקִים דְּהָרַמְבַּ"ם סוֹבֵר דְּצָרִיךְ לְהַדְלִיק נֵרוֹת בָּעֶרֶב שַׁבָּת קֹדֶם שֶׁנִּתְכַּסָּה הַשֶּׁמֶשׁ מֵעֵינֵינוּ [וַאֲיָנוּ סוֹבֵר כְּרַבֵּנוּ תָּם דִּשְׁנֵי שְׁקִיעוֹת הֵן] וְהוּא הַנִּקְרָא שְׁקִיעָה, אִם כֵּן בְּוַדַּאי כְּשֶׁמַּדְלִיק אֲפִלּוּ קֹדֶם שְׁקִיעָה גַּם כֵּן אֵינוֹ בִּכְלָל שֶׁלֹּא יַקְדִּים, אַף שֶׁלֹּא יַקְדִּים הַרְבֵּה קֹדֶם שְׁקִיעָה דְּזֶהוּ מַה שֶּׁאָמְרוּ וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַקְדִּים. הֵיוֹצֵא מִדְּבָרֵינוּ דְּהַמְחַבֵּר שֶׁהֶעְתִּיק כַּסּוּר מִסּוֹף שְׁקִיעָה וְצָרַף לָזֶה דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם שֶׁלֹּא יַקְדִּים הוּא צָרִיךְ עִיּוּן גָּדוֹל. וְאַגַּב דְּאִיירִינַן בְּהַאי עִנְיָנָא אֶכְתֹּב מַה דְּקָשֶׁה לִי בְּדִבְרֵי הַבַּיִת יוֹסֵף (ד"ה ואהא דתניא) שֶׁכָּתַב, וְדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם (שם) כְּדִבְרֵי בַּעַל הַלָּכוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁכָּתַב אֵין מַדְלִיקִין נֵרוֹת קֹדֶם שֶׁתִּשְׁקַע הַחַמָּה אֶלָּא עִם שְׁקִיעָתָהּ לֹא מְאַחֲרִין וְלֹא מַקְדִּימִין. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְקָשֶׁה, הֵלֹא הָרַ"ן (שם ט. ד"ה מצותה) מַקְשֶׁה עַל דִּבְרֵי בַּעַל הַלָּכוֹת גְּדוֹלוֹת מִמַּה דְּקַיְימָא לָן (שם לה.-:) לְעִנְיַן שַׁבָּת דְּאַחַר שְׁקִיעָה אָסוּר לְהַדְלִיק וְשָׁם נְמִי תָּנֵיא מְשֶׁתִּשְׁקַע, וְעַל כָּרְחָךְ דִּבְעִנְיָנֵינוּ גַּם כֵּן אִם רָצָה לְהַדְלִיק מִקֹּדֶם מַדְלִיק, וְתֵרֵץ דִּבְעַל הֲלָכוֹת גְּדוֹלוֹת יִסְבֹּר כְּרַב יוֹסֵף (שם) וְשָׁם נְמִי מָתַר אַחַר שְׁקִיעָה, עַיֵּן שָׁם. וּלְפִי זֶה מַה יַּעֲנֶה לְהָרַמְבַּ"ם דְּפוֹסֵק כְּרַבָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַב הַמַּגִּיד בְּפֶרֶק ה' מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת (ה"ד), **וְעַל כָּרְחָךְ אָנוּ צְרִיכִין לוֹמַר כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ מִקֹּדֶם דְּעִם שְׁקִיעָתָהּ' הַיְנוּ זְמַן מָה קֹדֶם גַּם כֵּן נִכְלָל בְּ'עִם שְׁקִיעָתָהּ', וְדוּמְיָא מַה דְּאִיתָא בְּשַׁבָּת (לד.) שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים צְרִיךְ לוֹמַר עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה וְכוּ' הַדְלִיקוּ נֵר, וּמַה שֶּׁכָּתַב אֵין מַדְלִיקִין נֵרוֹת קֹדֶם שֶׁתִּשְׁקַע הַחַמָּה כּוֹ' לְהַדְלִיק עִם הַכִּירָה וְשָׁבִים [טור]:**

* **וּמִכָּל מָקוֹם טוֹב לְזָהֵר גַּם בַּזְּמַן הַזֶּה. שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁמַּדְלִיקִין בְּפָנִים, כֵּיוָן שֶׁמַּדְלִיקִין בְּפֶתַח הַבַּיִת וְהוּא פָּתוּחַ יֵשׁ הַכִּירָה לָעוֹבְרִים וְשָׁבִים** [טור]:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ס) פְּרִי חָדָשׁ. וְעַיֵּן בְּבִרְכֵי יוֹסֵף (סק"א) דְּנָקְטִינַן כֵּן לְהַלָּכָה כְּהַיֵּשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר: (ו) אַחֲרוֹנִים: **ב** (ז) מִגֵּן אַבְרָהָם (סק"ג) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (ס) מָגֵן אַבְרָהָם (שם): (ע) שֶׁלְּטֵי גִּבּוֹרִים שָׁקֵט הַמְרַדְכַי (שבת פ"ב סי' רסח אות א): (י) מָגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן תרע"ז קָטָן י' וְאֵלִיָּה רַבָּה בְּסִימָן זֶה (סק"ב), וְחַיֵּי אָדָם (שם סל"א): (יא) רַשַׁ"ל (בשו"ת סי' פה), וְהֶבְיאוּהוּ הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ד) וְאֵלִיָּה רַבָּה (שם): (יב) **וּלְפִי טַעַם זֶה אֲפִלּוּ הִתְנָה מֵעִקָּרָא לֹא מְהַנֵּי** [דְּרָךְ הַחַיִּים (זמן הדלקת הנרות ס"ו)]. **וְכֵן אֵין לְטַלְטֵל הַנֵּרוֹת מִמְּקוֹמָן בְּעוֹד שֶׁדּוֹלְקִים אֲפִלּוּ יוֹתֵר מֵחֲצִי שָׁעָה,** מִפְּנֵי הָרוֹאִים שֶׁלֹּא יֵדְעוּ

וְיֹאמַר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ נְטָלוֹ [שָׁם]: (יג) אַחֲרוֹנִים: (יד) **וּבָאֱמֶת יֵשׁ לְהַחְמִיר בְּעוֹד חֲצִי שָׁעָה קֹדֶם,** אֶלָּא הוּא מְיֻרֵי בִּבְנֵי אָדָם שֶׁמִּתְפַּלְּלִים עַרְבִית בְּזְמַנָּהּ וְאִם כֵּן חֲצִי שָׁעָה קֹדֶם בְּלָאו הָכִי אָסוּר מִשּׁוּם קְרִיאַת שְׁמַע [מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (סק"ה)], **וּלְפִי דַּעַת הַפְּרִי חָדָשׁ** (סק"א) **דְּיֵשׁ לְהַדְלִיק אַחַר שְׁקִיעָה, מְמֵילָא צָרִיךְ לְהַחְמִיר חֲצִי שָׁעָה מִקֹּדֶם לְכָל הַדְּבָרִים הַנַּ"ל, וַאֲפִלּוּ אִם כְּבָר הִתְפַּלֵּל מִנְחָה. אֲכָל לְעִנְיַן לְמוּד נִרְאֶה דְּאֵין לְהַחְמִיר,** דְּיֵשׁ לִסְמֹךְ אַשִּׁיטוֹת **פּוֹסְקִים הַסּוֹבְרִין דְּזִמְנָהּ שֶׁל הַדְלָקָה הוּא עִם סוֹף שְׁקִיעָה** כַּנַּ"ל בְּרֵישׁ (הַסְּעִיף) [הַסִּימָן] (מ"ב סק"א וביה"ל ד"ה עם סוף):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehador - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

ז טור וְשָׁכַן כָּתַב רַבִּי יִצְחָק בַּר יְהוּדָה, וְכֵן כָּתַב הַמְרַדְּכִי שָׁם (פ"ב סי' רסח).

זֶה הַזְּמַן וְלֹא הִדְלִיק מַדְלִיק וְהוֹלֵךְ. (ז) (יא) **כָּל הַלַּיְלָה,** יוְאִם (ה) **עָבַר כָּל הַלַּיְלָה וְלֹא הִדְלִיק, אֵין לוֹ תַּשְׁלוּמִין.** הַגָּהָה: וּבְלֵילוֹת אֲחֵרוֹת יַדְלִיק (יב) כְּמוֹ שְׁאָר בְּנֵי אָדָם אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִדְלִיק בָּרִאשׁוֹנָה (מצא כתוב בשם מהרי"ל (בשו"ת סי' כח) ואגודה (שבת פ"ב סי' לח) ודברי עצמו):

תרעג שְׁמָנִים וּפְתִילוֹת הַכְּשֵׁרוֹת לַחֲנֻכָּה. וּבוֹ ד' סְעִיפִים:

א מִיכָּאן דָּרַב שַׁבָּת כ"א (ע"ב).

א (א) **א כָּל הַשְּׁמָנִים וְהַפְּתִילוֹת** (ו) [א] (ב) **כְּשֵׁרִים** (ג) **לְנֵר חֲנֻכָּה, וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין הַשְּׁמָנִים נִמְשָׁכִים אַחַר הַפְּתִילָה, וְאֵין הָאוּר נִתְלֶה יָפֶה בְּאוֹתָם הַפְּתִילוֹת.** הַגָּהָה: וּמֵיהוּ שֶׁמֶן זַיִת מִצְוָה מִן הַמֻּבְחָר

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א (א) **כְּשֵׁרִים.** עַיִן בְּאֵר הֵיטֵב מַה שֶּׁכָּתַב בְּשֵׁם שַׁעַר אֶפְרַיִם (סי' לח) וְהַתִּפְתִּיר זֶה מִלָּקֵט הַקֶּמַח שֶׁכָּתַב בַּן, וּבְמַחִילַת כְּבוֹדוֹ מַה שֶּׁכָּתַב בְּשֵׁמוֹ מַתָּר, הוּא לְהֶפֶךְ, דְּבָאֱמֶת אוֹסֵר בְּמַסְקָנְתּוֹ שָׁם לְהַדְלִיק בָּהּ נֵר חֲנֻכָּה, אַף עַל פִּי שֶׁאָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ וְאֵין כָּאן רַק הֲנָאַת הַמִּצְוָה וּמִצְוֹת לָאו לְהֲנוֹת נִתְּנוּ, מִכָּל מָקוֹם אָסוּר לְהַדְלִיק בָּהּ, אַף עַל גַּב דְּלָא קַיְימָא לַן כְּהָרֵב זַרְחְיָה הַלֵּוִי (המאור הקטן ר"ה ז. ד"ה אמר) דְּסָבַר דִּכְמִצְוָה דְּרַבָּנָן לְהֲנוֹת נִתְּנוּ, מִכָּל מָקוֹם יֵשׁ לוֹמַר כֵּיוָן דְּנֵר חֲנֻכָּה בְּעֵי שעור דְּהַיְינוּ שִׁיעוּר שֶׁמֶן בְּנֵר שִׁיְדְלִיק כַּשִּׁעוּר, וְכֵיוָן דְּכָשֵׁר בְּחֶלֶב אָסוּר בְּהֲנָאָה כְּתוֹתֵי מִיכְתָּת שִׁיעוּרָא, וְלָכֵן אָסוּר לְהַדְלִיק בְּשֶׁמֶן שֶׁל עָרְלָה גַּם כֵּן. וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּדַוְקָא בְּשֶׁל עָרְלָה שֶׁהוּא מֻהֲנִשְׂרָפִים אֲבָל בְּשֶׁר בְּחֶלֶב שֶׁהוּא מֻהֲנִשְׂרָפִים לָא אָמְרִינַן כְּתוֹתֵי. וְאֵין לוֹמַר בְּזֶה כָּל הַנִּקְבָּרִים לֹא יִשְׂרְפוּ, דְּהָתָם טַעְמָא מִשּׁוּם אִפֵּר, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּהַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁאֵין כָּאן אֵפֶר רַק אֵפֶר הַפְּתִילָה וְהַפְּתִילָה לֹא נֶאְסְרָה בַּהֲנָאָה. מִכָּל מָקוֹם יֵשׁ לֶאֱסֹר, שֶׁאַף אִם הַשֶּׁמֶן דְּאֵפֶר לֹא שַׁיָּךְ כָּאן מִכָּל מָקוֹם לֹא בָּטֵל הַדִּין דְּכָל הַנִּקְבָּרִים לֹא יִשְׂרְפוּ, כִּדְמוֹכַח בְּכָמָּה דּוּכְתֵי דְּבִשְׁבִיל בְּשׁוּל הַשֶּׁמֶן לֹא יִתְבַּטֵּל הַדִּין וְכִמוֹ שֶׁכָּתַב בָּרִיב"ש סִימָן ל"ד, וְגַם יֵשׁ לוֹמַר דְּנִקְבָּרִים כְּשֶׁשָּׂרְפוּ אוֹתָם גַּם כֵּן שַׁיָּךְ בְּהוּ כַּתּוֹתֵי, עַיִן בְּאֵלֶּה וּזוּטָא (סק"ב) תְּמַהּ עַל זֶה, דִּבְלָאו הָכִי אָסוּר מֻחְמֶת בְּשׁוּל בְּשֶׁר בְּחֶלֶב, דְּהָא בְּסִימָן שי"ח (ס"ד) קַיְימָא לַן דְּיֵשׁ בְּשׁוּל אַחַר בְּשׁוּל, עַיִן שָׁם. וּבְשו"ת שְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק א' סִימָן ל"ח נִשְׁאַל עַל זֶה מֵחָכָם אֶחָד שֶׁהֵשִׁיב עַל דִּבְרֵי הָאֵלֶּה וּזוּטָא, דְּכָאן כְּשֶׁרָאשׁ הַפְּתִילָה הוּא מַבְצִיר, הוּא שׁוֹרֵף וְקַלֵּי אִיסּוּרֵיהּ, וְאֵין עַל זֶה שֵׁם בְּשׁוּל דְּכָשֵׁר בְּחֶלֶב דְּהַיְינוּ בְּשׁוּל שֶׁיָּכוֹל לֶאֱכֹל עַל יָדוֹ כְּדְאִיתָא בְּחֻלִּין דַּף (כ"ח) [ק"ח] (ע"ב), וְהַשְּׁבוּת יַעֲקֹב הַשִּׁיב, דְּקֻדָּם דְּמִיקְּלֵי קַלֵּי הָאסּוּר רָאוּי לַאֲכִילָה מֻחְמַת הַחֹמּוּם, דְּהָא אֶפְלּוּ חֹמּוּם דִּכְלֵי שֵׁנִי מִיקְּרֵי בְּשׁוּל לְעִנְיַן בְּשָׂר בְּחָלָב, (וְהַדְּבָרִים תְּמוּהִים לְעִנְיוּת דִּידְהוּ, עַיִן שָׁם עוֹד שֶׁכָּתַב דְּבְחֻלִּין דַּף (כ"ד) [ק"ד] (ע"ב) מְשַׁמַע כֵּן לְאֶסֹר מִדְּאוֹרַיְיתָא, וּגְדוֹלָה מִזּוֹ מְצִינוּ (י"ד ס' צד סעיפים א, ג) בְּתוֹחֵב כַּף כּוּ'. וְעַיִן בְּיָם שֶׁל שְׁלֹמֹה (חולין) פֶּרֶק גִּיד הַנָּשֶׁה סִימָן מ"ה וּבִקְרֵי מִגְדִּים בְּפִתְיחָה לְבָשָׂר בְּחָלָב (ד"ה והנה נגע) דְּחֹם בְּחֹם בְּלֹא רֹטֶב אֵין אִסּוּר מִן הַתּוֹרָה, וּמֵתַּר בְּהֲנָאָה, עַיִן שָׁם, וְאֵין כָּאן מְקוֹמוֹ), וְעוֹד דְּאַף אִם יֵשׁ לְפַקְפֵּק וְלוֹמַר דְּלָא הָוֵי בְּשׁוּל גָּמוּר, מִכָּל מָקוֹם יָפֶה תְּמַהּ בְּאֵלֶּה וּזוּטָא שֶׁלֹּא הֵעִירוּ בַּחֹשֶׁשׁ זֶה כְּלָל. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְעַיִן בִּקְרֵי מִגְדִּים יוֹרֶה דַּעַת סִימָן פ"ז (שפ"ד סק"ב) וְכָאן סִימָן זֶה (עי' א"א סק"א) שֶׁהֵעִיר עַל דִּבְרֵי שַׁעַר אֶפְרַיִם דְּהָא זֶה טַעֲוּת, וְטַעֲוּת כָּתַב מַהֲרַ"ם שי"ף בְּחִדּוּשִׁים לְחֻלִּין (קי"ז בסופו) דַּהֲוָה דְּרַבָּנָן, וְכֵן בְּסוֹלֶת לְמִנְחָה כְּלַל פ"ה (דין ג) כָּתַב בְּחָכְמָה מְעֹרָב עִם חֵלֶב מַתָּר לְהַדְלִיק, דְּטַעֲוּת אֵין אִסּוּר מִן הַתּוֹרָה, עַיִן שָׁם וּבִפְתִיחָה (לפמ"ג שם ד"ה עוד אדבר). וְאֵין לוֹמַר דְּהַכָּלְבּוֹ שַׁבַּקְדָרָה נֶאֱסַר בַּהֲנָאָה וְחוֹזֵר וְנִפְלָט לְתוֹךְ הַחָכְמָה וַאֲסָרָהּ, דְּזֶה אֵינוֹ דְּבִלּוּעַ שֶׁל בָּשָׂר בְּחֵלֶב אֵין אוֹסֵר אֶת הַחָכְמָה בַּהֲנָאָה כְּיָון שֶׁאֵין נֶהֱנֶה בַּהַדְלָקָה מִבְּלִיעָה זוֹ, וְכִדְאָמְרִינַן (ע"ז סה:) גַּבֵּי קְרֵיָא דְּחִשֵּׁי כו', עַיִן בְּפִתְיחָה לְבָשָׂר בְּחָלָב בִּקְרֵי מִגְדִּים שָׁם (ד"ה שוב ראיתי), וְעַיִן בְּאֹרַח חַיִּים הִלְכוֹת פֶּסַח (סי' תמז ס"ג, סי' תסז ס"י) לְעִנְיַן חֻמְצָא שֶׁנִּמְצָא בְּתַרְגֻּלָת, וּבְמָקוֹם אַחֵר הָאֲרַכְתִּי בָּזֶה. וּמַה שֶּׁכָּתַב בְּאֵר הֵיטֵב בְּשֵׁם הַשְּׁבוּת יַעֲקֹב (ח"א סי' לז) בְּקִצָּרָה, עַיִן שָׁם שֶׁמְּבֹאָר שֶׁאֶפְלּוּ דָּרְכּוֹ תָּמִיד לְהַדְלִיק בְּשֶׁמֶן זַיִת וְהָבָא לִבְיתוֹ וְלֹא מָצָא שֶׁמֶן זַיִת וְהִתְחִיל לְהָכִין עַצְמוֹ עִם נֵרוֹת שַׁעֲנָה, יִגְמֹר הַמִּצְוָה בִּנְרוֹת שֶׁל שַׁעֲנָה כֵּיוָן

בְּאֵר הֵיטֵב

חֲצִי שָׁעָה, כֵּיוָן שֶׁהַקְּצָה לְמִצְוָה. כָּתַב בִּלְקוּטֵי מַהֲרַ"י וַיְיל (חי' דינין והלכות סי' לב), אֵין לְטַלְטֵל הַנֵּרוֹת מִמְּקוֹמָן עַד שֶׁדָּלְקוּ חֲצִי שָׁעָה: (ז) **כָּל הַלַּיְלָה.** בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ואהא דאמרינן) כָּתַב דְּהָרֵי סְפֵקָא דְּרֵיעָא, וְאִם כֵּן מִשְּׁמַע שֶׁאֵין לְבָרֵךְ, אֲבָל מִדְּסָתַם בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ מִשְּׁמַע דַּעְתּוֹ שֶׁיְּבָרֵךְ. וְרַשַׁ"ל (בשו"ת רי"ש סי' פח) כָּתַב דְּזוֹקָא עַד חֲצוֹת, וְאִם כֵּן אַחַר חֲצוֹת אֵין לְבָרֵךְ. וּבְהַגָּהוֹת מֵימוֹנִיּוֹת (פ"ד אות ב) כָּתַב, כָּל זְמַן שֶׁבְּנֵי הַבַּיִת נְעוֹרִים אֲפִלּוּ עַד עֲמוּד הַשַּׁחַר, וְכֵן נִרְאֶה לִי לְהוֹרוֹת, אֲבָל אִם יְשֵׁנִים אֵין לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו): (ה) **עָבַר.** וּמִי שֶׁלֹּא הִדְלִיק מִנְּיַן הַנֵּרוֹת שֶׁל אוֹתָהּ הַלַּיְלָה, יְשַׁלִּים וְאֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ פַּעַם אַחֶרֶת. דַּרְכֵי מֹשֶׁה (האריך ד"ה לא):

א (ג) **כְּשֵׁרִים.** עַיִן בְּתִשְׁובַת שַׁעַר אֶפְרַיִם סִימָן ל"ח אִי שְׁרֵי לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה בְּחֶמְאָה שֶׁנִּתְבַּשְּׁלָה בְּקִדָּרָה שֶׁל בָּשָׂר בֶּן יוֹמוֹ שֶׁנָּאֶסְרָה מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הָיָה שִׁשִּׁים, וּפָסַק דְּמַתָּר. עוֹד נִשְׁאַל שָׁם אִי שְׁרֵי לְהַדְלִיק בָּהּ לְהָאִיר הַבַּיִת, וּמִשְּׁעַם שֶׁהִיא אִסּוּרָה בַּהֲנָאָה, וְאָסַר, עַיִן שָׁם. מִי שֶׁהָיָה [מַדְבִּיק] נֵרוֹת שֶׁל שַׁעֲנָה בַּכַּתֶּל כְּדֵי לְהַדְלִיקָן לְמִצְוָת נֵר חֲנֻכָּה, וּבְעוֹד שֶׁהוּא עָסוּק בְּכָךְ הֵבִיאוּ לוֹ שֶׁמֶן זַיִת, יַדְלִיק בְּנֵרוֹת שֶׁל שַׁעֲנָה אַף שֶׁמִּצְוָה מִן הַמֻּבְחָר הוּא שֶׁמֶן זַיִת. שְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק א' סִימָן ל"ז, עַיִן שָׁם. וּבִתְשׁוּבַת חָכָם צְבִי סִימָן מ"ה דָּחָה דְּבָרָיו וּרְאָיוֹתָיו, וְהִרְבָּה לְהָבִיא רְאָיוֹת דְּיֵשׁ מִנֵּרוֹת שֶׁל שַׁעֲנָה וְיַדְלִיק בְּשֶׁמֶן זַיִת, עַיִן שָׁם. וְעַיִן בְּתִשׁוּבַת יַד אֱלִיָּהוּ סִימָן מ"ב. וְשׁוּב שָׁלַח יָדוֹ פַּעַם שְׁנִיָּה הָרֵב בַּעַל שְׁבוּת יַעֲקֹב בְּחֵלֶק ב' סִימָן ל"ד וְהֶחְזִיק דְּבָרָיו, עַיִן שָׁם. אֵין לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה קֹדֶם מִשֶּׁמֵּן

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הִתְחִיל (טו) פּוֹסֵק: **(יא) כָּל הַלַּיְלָה.** עַד עַמּוּד הַשַּׁחַר, (טז) וּבֵרְכָה. וְהֵיְינוּ דַּוְקָא אִם בְּנֵי הַבַּיִת נְעוֹרִים, (יז) אֲבָל אִם יְשֵׁנִים אֵין לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם אֶלָּא יַדְלִיק בְּלֹא בְּרָכָה, דִּכְמוֹ דִּלְדִידְהוּ לֹא הָיָה מְבָרֵךְ אֶלָּא בִּזְמַן פָּרְסוּם הַנֵּס הָכִי נַמִּי לְדִידָן. וְאִם בָּא לְבֵיתוֹ קֹדֶם עֲלוֹת הַשַּׁחַר וּמָצָא בְּנֵי בֵיתוֹ יְשֵׁנִים, מִן הַנָּכוֹן שֶׁיְּקִיצֵם כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַדְלִיק בִּרְכָה: **(יב) כְּמוֹ שְׁאָר בְּנֵי אָדָם.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, בְּלַיְלָה שְׁנִיָּה שְׁתֵּי נֵרוֹת וּבְלַיְלָה שְׁלִישִׁית שָׁלֹשׁ, וְלֹא נַיְמָא דִּלְדִידְהוּ הַלַּיְלָה שְׁנִיָּה הִיא רִאשׁוֹנָה וְיַדְלִיק רַק אַחַת [דְּרַכֵּי מֹשֶׁה (סק"ג)]:

א (א) **כָּל הַשְּׁמָנִים וְהַפְּתִילוֹת וְכוּ'.** הַיְנוּ כִּי יֵשׁ שְׁמָנִים גְּרוּעִים שֶׁאֵין נִמְשָׁכִין אַחַר הַפְּתִילָה, וְכֵן יֵשׁ פְּתִילוֹת גְּרוּעִים שֶׁאֵין הָאוּר נִתְלֶה בָּהֶן, וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן רס"ד (סעיפים א, ג, ה), וּבִשְׁבָּת אָסוּר לְהַדְלִיקָן, וְסָלְקָא דַּעְתָּךְ דִּכְחֲנֻכָּה אָסוּר גַּם כֵּן לְהַדְלִיקָן שָׁמָּא יָבֹאוּ לִידֵי כִּבּוּי, קָא מַשְׁמַע לָן דְּאֵין לָחֹשׁ לָזֶה, דְּקִיְימָא לָן כָּבְתָה אֵין שֵׁאֵין מַדְלִיקִין בָּהֶם בְּשַׁבָּת, דְּכֵיוָן דְּמֻתָּר לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה תַּשְׁמִישׁ נֶגֶד

שַׁעַר הַצִּיּוּן

בֵּין הַנְּקֵבִים לִבְדּוֹ צָרִיךְ לְהַדְלִיק, וּמִשְּׁמַע מִדְּכָתַב כֵּן בִּפְשִׁיטוּת, שֶׁיַּדְלִיק בִּבְרָכָה. אֶלָּא וַדַּאי דְּאִם יָכוֹל לְפָרְסֵם הַהַדְלָקָה בִּפְנֵי רַבִּים יוֹתֵר עָדִיף, אֲבָל אִי לֵיכָּא אֲנָשִׁים, בְּשָׁבִיל זֶה לֹא יְבַטֵּל הַמִּצְוָה, כֵּן נִרְאֶה לִי **וְכֵן נוֹהֲגִין הָעוֹלָם. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְסָפֵק בְּרָכוֹת לְהַקֵּל, וּמִכָּל מָקוֹם מִי שֶׁרוֹצֶה לִנְהֹג כְּווֹתֵיהּ אֵין מוֹחִין בְּיָדוֹ:**

א (ד) **פְּתִחֵי עוֹלָם** (סק"א) **בְּשֵׁם הַיְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב** (סק"ב). וְעַיִן **בְּאֵר הֵיטֵב** (סק"א) **שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם הַשְּׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ב' סִימָן ל"א, וְאֶפְשָׁר דְּגַם הַיְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב מוֹדֶה לָזֶה, דִּבְשִׁמְנִים אֵין מִינְכַּר הַהֶכֵּר:** (ט) כֵּן פָּרְשׁוּ הַדַּגּוּל מֵרְבָבָה וְהַיָּד אֶפְרַיִם לְדִבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah